

The article emphasizes that the use of Vasyl Suckomlynsky's advice on raising a woman-mother and a man-father is the way to overcome the negative tendencies that the modern Ukrainian family experiences.

It is concluded that the family is a social institution without which neither school nor state can cope with the subtlest, most difficult tasks of human development.

It was found that in the conditions of formation of the sovereign Ukrainian state, humanization of education of Ukraine the role of a family as the psychological, communicative centre of the organization of rest, strengthening of human health grows. Without a family no one feels completely happy.

Key words: family, woman, mother, man, father, upbringing, children, almost.

УДК 378.014.6 : 174-028.42] : 001.891

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.85.29>

Опанасенко Н. І., Черненко Г. М.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ОДНА З ВИМОГ НАПИСАННЯ НАУКОВИХ РОБІТ МАГІСТРАМИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

У статті розкрито проблему академічної доброчесності як однієї з вимог при написанні наукових робіт магістрами початкової освіти. Доведено актуальність даного питання, про що свідчить належна кількість опублікованих праць науковцями різних галузей наук. Проаналізовано нормативні документи щодо академічної доброчесності здобувачів вищої освіти (Положення про академічну доброчесність). Охарактеризовано основні принципи дотримання академічної доброчесності, а саме: верховенство права, законність, соціальна справедливість, науковість, дотримання авторського права, достовірність результатів, професіоналізм та компетентність, партнерство й взаємодопомога, відкритість і прозорість, відповідальність.

Подано визначення понять “академічний плагіат”: часткове або повне оприлюднення наукових праць інших дослідників як результатів власного дослідження, відтворення опублікованих чужих досліджень та “самоплагіат” – використання особистих раніше оприлюднених наукових праць. Представлено інформацію про академічний обман як один із видів порушення академічної доброчесності при написанні наукових робіт. Охарактеризовано поняття “академічна фабрикація”, “академічна фальсифікація” та “списування”, що є складовими частинами академічного обману.

Обрунтовано послідовні етапи написання дипломної роботи магістрами початкової освіти: вибір теми, актуальність, предмет і об’єкт, мета та завдання; пошук, вивчення літературних джерел та накопичення наукової інформації; підбір методів наукового дослідження; опрацювання та аналіз результатів дослідження; написання роботи та її оформлення; перевірка на плагіат; підготовка до захисту та захист наукового дослідження.

Представлено орієнтовану шкалу оригінальності для кваліфікаційних робіт другого (магістерського) рівня: висока унікальність – робота направляється на захист, середня – допускається до захисту з доопрацюванням, низька – потребує суттєвого доопрацювання та додаткової перевірки, дуже низька – робота відхиляється без подальшого розгляду. У дослідженні представлено результати перевірених на плагіат кваліфікаційних робіт магістерського рівня, що засвідчують дотримання вимог академічної доброчесності здобувачами вищої освіти.

Ключові слова: академічна доброчесність, академічний плагіат, магістр початкової освіти, наукові роботи, принципи доброчесності, самоплагіат, списування.

У період глобальних змін у суспільстві актуальність даної проблеми полягає у тому, що на сьогодні гостро й необхідно постає питання академічної доброчесності не лише науковців, а й здобувачів освіти. У статті 42 Закону України “Про освіту” зазначено, що академічна доброчесність здобувачів освіти передбачає: самостійне виконання різних завдань, завдань поточного, проміжного та підсумкового контролю результатів здобутих знань; посилаючись на джерела інформації при використанні ідей, розробок, тверджень, понять, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної та наукової діяльності, використання методик досліджень і джерел інформації [2].

Аналіз наукової літератури дозволяє стверджувати, що сьогодні проблематика академічної доброчесності зацікавлює багатьох науковців. Концептуальні засади формування академічної доброчесності у майбутніх учителів під час професійної підготовки розкрито Д. Соповою [6]. Нею досліджено сутність концепції академічної доброчесності та її вплив на формування особистісних і професійних характеристик компетентного спеціаліста [6]. Дослідження І. Тодорової присвячене аналізу академічної доброчесності студентів як складному та багатогранному утворенню, яке відіграє головну роль у забезпеченні якості освіти; представлено методіку та виділено педагогічні умови забезпечення академічної доброчесності студентів у освітньому процесі [7]. Питання академічної доброчесності та тенденції розвитку в європейському контексті розкрито у праці Н. Батечко і А. Дурдас [1]. Ними проаналізовано академічну доброчесність як складову частину якості освіти та її забезпечення на законодавчому рівні в європейських країнах [1].

Наразі дана проблема є актуальною не лише серед педагогів. Її досліджують юристи, економісти. Так, юрист Р. Мельник у своїй статті ‘Про академічну доброчесність та безпеки у боротьбі за неї’ розкриває юридичні стандарти та процеси притягнення до академічної відповідальності, конституційні принципи та принцип незворотності дії [4]. Наголошує на тому, що боротьба з академічною недоброчесністю має стати одним із пріоритетних напрямів державної політики у сфері науки і освіти. Зазначає про необхідність чітких, прозорих і зрозумілих правил академічної доброчесності, де на першому місці постають права, свободи та інтереси науковців [4]. Економіст С. Захарін стверджує, що правова база з питань академічної доброчесності є фрагментарною і потребує удосконалення [3]. Таким чином переконаємося у надзвичайній актуальності даної проблеми.

Метою нашої статті є теоретичне обґрунтування проблеми академічної доброчесності як необхідної умови при написанні наукових робіт магістрами початкової освіти.

Досліджуючи дану проблематику, під поняттям “академічна доброчесність” розуміємо сукупність етичних та моральних принципів, норм та правил, яких повинні дотримуватися учасники освітнього процесу під час написання магістерських робіт. Розуміння та дотримання академічної доброчесності супроводжується знанням нормативних документів. Наразі в Університеті Григорія Сковороди в Переяславі розроблене і затверджене вченою радою Положення про академічну доброчесність, яким керуються всі учасники освітнього процесу. У ньому зазначені загальні положення та основні принципи, терміни і поняття, види порушень та відповідальність, порядок перевірки наукових робіт на наявність ознак академічного плагіату. Основними принципами академічної доброчесності, яких повинні дотримуватися здобувачі освіти, є:

- *верховенства права* – правова рівність, справедливість, свобода, повага, честь, гідність, добро і ін.;
- *законності* – дотримання Законів України, Конституції України та інших нормативно-правових документів;
- *соціальної справедливості* – забезпечення свободи і справедливості, розвиток особистості та повага до гідності кожної людини;
- *науковості* – висвітлення наукових фактів, понять; ознайомлення з новими досягненнями, науковими методами; розкриття наукових причинно-наслідкових зв’язків явищ, що вивчаються; викладання матеріалу з позицій останніх досягнень науки і техніки; зв’язок із вимогами сьогодення;
- *дотримання авторського права* – дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; посилення на джерела у разі використання ідей, розробок, тверджень; забезпечення виконання наукових робіт без залучення зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання;
- *достовірності результатів* – самостійне виконання здобувачами освіти завдань поточного та підсумкового контролю, результатів навчання; об’єктивність оцінювання;
- *професіоналізму та компетентності* – наявність у здобувачів освіти управлінських та аналітичних здібностей, моральних якостей, культури, інтелекту, етикету; виконання обов’язків на належному рівні;
- *партнерства і взаємодопомоги* – сприйняття всіх учасників освітнього процесу як рівноправних сторін;
- *відкритості й прозорості* – нормативно-правові документи, накази є прозорими і відкритими, що забезпечують можливість громадського контролю;
- *відповідальності* – відповідальність за результати своєї діяльності, виконання зобов’язань та дотримання норм [5].

Важливою проблемою в освітньому процесі здобувачів вищої освіти є підготовка студентських наукових робіт. Адже для успішного захисту дипломної роботи потрібно дотримуватися академічної доброчесності ще при її написанні. Здобувач освіти повинен у своїх роботах не допускати *академічного плагіату* – часткового або повного оприлюднення наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження, відтворення опублікованих текстів інших авторів (*копіювання чужої роботи, створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел, перефразування чужої роботи без посилання на автора*) та *самоплагіату* – оприлюднення власних раніше опублікованих наукових досліджень [5].

Порушенням академічної доброчесності під час написання наукових робіт є також *академічний обман* – представлення неправдивої інформації щодо власної освітньої чи наукової діяльності [5]. До академічного обману відносять: *академічну фабрикацію* (наведення у наукових роботах здобувачів освіти неправдивих чи неперевіраних даних, зокрема результатів експерименту, статистичних даних, емпіричних досліджень, відеоматеріалів тощо; посилення на неіснуюче джерело; приписування думок, ідей іншим особам, яких вони не висловлювали) [5], *академічну фальсифікацію* (неправомірне корегування результатів досліджень; наведення здобувачами в письмових та наукових роботах змінених літературних даних, які отримані з інших джерел без належного їх обґрунтування; наведення неправдивої інформації про апробацію результатів наукових досліджень) [5], *стискування* (залучення різних джерел інформації, крім дозволених для використання при написанні наукових робіт; використання електронних і друкованих джерел інформації) [5].

Тому постає питання, як написати магістерську роботу, не допустивши академічного плагіату, самоплагіату та академічного обману. Зазначимо, що кожне наукове дослідження від творчого задуму до остаточного оформлення роботи має неповторну специфіку. Однак усі вони наділені загальними особливостями, які охоплюють певні послідовні етапи. Як правило, наукове дослідження магістрів здійснюється за такою логічною схемою.

1. Вибір теми, обґрунтування актуальності, визначення рівня розробленості, вибір об'єкта, предмета, окреслення мети і завдань дослідження.
2. Нагромадження необхідної наукової інформації, пошук, вивчення і аналіз літературних та інших джерел із теми дослідження.
3. Відпрацювання теоретичних передумов дослідження.
4. Вибір методів наукового дослідження, які є інструментом здобуття фактичного матеріалу та необхідною умовою досягнення поставленої мети.
5. Опрацювання і аналіз результатів експериментального дослідження.
6. Написання тексту роботи, оформлення її вступу і висновків, опис використаних джерел, створення додатків.
7. Підготовка до захисту і захист наукового дослідження [8, с. 64].

Вибір теми значною мірою залежить від актуальності, доцільності і результативності всього дослідження. Магістри початкової освіти вибирають теми для написання дипломних робіт із урахуванням потреб Нової української школи. Вони можуть бути пов'язані з необхідністю удосконалення освітнього процесу в закладах початкової освіти. Актуальність дослідження залежить від того, наскільки його результати сприятимуть вирішенню конкретних практичних завдань у сфері освіти. Теми рекомендуються науковими керівниками, або магістр пропонує свою проблему, яка його цікавить, яку досліджував раніше і яка є актуальною на сьогодні. Тематика магістерських робіт розглядається і затверджується на засіданнях кафедри, раді факультету та вчентій раді університету.

Як правило, тему розпочинають досліджувати із ознайомлення стану даної проблеми. Для успішного її розв'язання здобувач освіти повинен мати якнайповніше уявлення про зроблене дослідження його попередниками. Він ретельно аналізує нормативно-правові освітні документи (постанови, накази, інструкції, розпорядження), вивчає публікації і літературні джерела (монографії, дисертації, наукові статті, збірники, журнали, підручники, посібники, методичні рекомендації тощо). Ознайомлення зі станом проблеми дозволить визначити рівень досліджуваності (належно вивчена, не цілком визначена, поверхневості і побіжності досліджених питань, непогодження із певними положеннями попередніх дослідників). Така робота не перешкоджатиме проведенню нового наукового дослідження. Це дозволить магістру запобігти непродуктивній власній науковій роботі, не допускати плагіату та дотримуватися академічної доброчесності.

Зазначимо, що чітка постановка наукової мети дослідження є передумовою цілеспрямованої діяльності здобувача освіти, активізує його творчий потенціал і здебільшого міститься у формулюванні теми. Завдання повинні розкривати мету дослідження і в сукупності бути адекватними їй. Правильно визначені мета і завдання роботи є передумовою для обґрунтованого вибору методів і засобів дослідження та оброблення їх результатів [8].

Накопичення інформації з даної теми потребує значних зусиль. У процесі опрацювання літературних джерел варто дотримуватися певних правил. Наразі необхідним є розуміння мети свого дослідження та виокремлених завдань для її реалізації. У процесі опрацювання науково-педагогічної літератури доречним є її всебічне вивчення і аналіз, усвідомлення і встановлення сутності і зв'язків між досліджуваними фактами, процесами, явищами. Опрацювання результатів дослідження дозволяє упорядкувати, систематизувати, перевірити на достовірність, здійснити статистичну оцінку зібраних результатів.

Зазначимо, що важливу роль відіграє експеримент як складова частина наукового магістерського дослідження і є одним способом отримання нових наукових знань у галузі початкової освіти, які до цього часу не були виявлені. Основою експерименту є науково поставлений дослід, у процесі якого відбувається вивчення педагогічних явищ. Визначальними при накопиченні наукової інформації, проведенні експерименту та обробці результатів дослідження є методи аналізу і синтезу, індукції і дедукції, порівняння, спостереження, вимірювання, експерименту.

На основі узагальнення та аналізу дослідженої теми формуються висновки роботи. Результативність та оригінальність такої роботи значною мірою залежить від рівня ерудованості магістра, його уміння чітко, стисло і зрозуміло розкрити і оцінити щось нове і суттєве, яке є результатом дослідження та дозволяє визначити шляхи подальших пошуків щодо досліджуваної теми. Висновки викладаються коротко, чітко, влучно й вміщують відповіді на поставлені завдання.

Також для ефективного написання дипломної роботи магістр розробляє календарний графік виконання завдань, самостійно вивчає стосовно теми основні літературні джерела і складає огляд літератури, організовує і проводить експериментальну частину дослідження (констатувальний і формувальний експерименти проводяться під час проходження практик у закладах початкової освіти), систематизує, обробляє і аналізує отримані результати, описує результати дослідження та робить висновки, готує ілюстративні матеріали, презентації, коротку доповідь до захисту магістерської роботи [8, с. 170]. Всі ці вимоги прописані у Положенні про магістерську роботу, яке затверджене вченою радою університету та оприлюднене.

Щодо перевірки на плагіат виконаних магістерських робіт зазначимо, що в п. 6 Положення про академічну доброчесність представлено Порядок перевірки навчальних та наукових робіт на наявність ознак академічного плагіату. Перевірку магістерських робіт за відповідним дорученням здійснюють відповідальні висококваліфіковані науково-педагогічні працівники кафедри, яких призначають за розпорядженням

завідувача кафедри. Здійснюється процес визначеності унікальності кожної представленої магістерської роботи, подається висновок та проводиться подальший розгляд на засіданні кафедри. Якщо в перевірених роботах виявлено наявні незначні технічні помилки, текстові та ілюстративні запозичення без посилання на джерело, така робота потребує доопрацювання із наданням можливості повторної перевірки [5]. У разі встановлення факту навмисних текстових та ілюстративних запозичень, наявності в роботі положень, ідей, тверджень та експериментальних результатів, які отримані іншими дослідниками, або інші прояви плагіату, така робота до захисту не допускається, а здобувач притягується до академічної відповідальності [5]. Так відбувається внутрішнє рецензування магістерських робіт. Подальша перевірка проводиться за допомогою програмно-технічних засобів за вибором кафедри.

У Положенні про академічну доброчесність п. 6 'Порядок перевірки навчальних, наукових, науково-методичних робіт та наявність ознак академічного плагіату' представлена орієнтована шкала оригінальності в відсотках до загального обсягу виконаної роботи. Щодо кваліфікованих робіт другого (магістерського) рівня зазначено:

– робота, яка допускається до захисту і має високу унікальність, повинна становити 60% і більше оригінальності;

– середня унікальність і робота потребує доопрацювання та повторної перевірки рівень оригінальності складає 40-59%;

– 31-39% оригінальності – низька унікальність, робота потребує суттєвого доопрацювання та повторної перевірки;

– робота відхиляється без права подальшого розгляду тоді, коли оригінальність становить 30% і нижче [5].

Отже, ми здійснили перевірку магістерських робіт спеціальності Початкова освіта на академічний плагіат. Нами було перевірено 42 роботи денної форми навчання та 63 – заочної. За результатами внутрішнього рецензування дипломних робіт комісією кафедри не було виявлено підготовлених магістерських робіт як таких, що не допускаються до захисту без права подальшого розгляду. Лише 4 роботи було направлено на доопрацювання та повторне рецензування. Подальша перевірка за допомогою програмно-технічного забезпечення (програма Unichesk) підтвердила результати внутрішньої перевірки. Можна стверджувати, що всі магістри початкової освіти дотрималися академічної доброчесності при написанні магістерських робіт і були допущені до захисту.

Висновки. Таким чином, проблема академічної доброчесності сьогодні є надзвичайно актуальною і вона досить гостро постає серед здобувачів освіти під час написання магістерських робіт. Результативність дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти, насамперед, полягає в обізнаності ними даної проблеми. Важливими є знання нормативно-правових документів щодо правил і вимог академічної доброчесності. Щоб не допускати академічного плагіату під час написання магістерських робіт, здобувач освіти повинен уміти правильно вибирати тему, визначати мету і завдання; підбирати ефективні методи наукового дослідження; працювати з літературними джерелами, накопичувати та опрацьовувати інформацію; аналізувати, узагальнювати та систематизувати напрацьований матеріал; посылатися на джерела в разі використання ідей та положень інших науковців; організувати та проводити педагогічний експеримент; висловлювати свої думки, погляди; переконливо обґрунтовувати власні результати наукового дослідження та дотримуватися норм законодавства про авторські права.

Використана література:

1. Батечко Н., Дурбас А. Академічна доброчесність в контексті європейських практик: досвід Франції. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2019. Вип. 3(60). С. 88–94. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2019.3.8894> (дата звернення: 30.01.2022).
2. Закон України "Про освіту". *Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти: 1-2 класи*. Київ : ТД ОСВІТА ЦЕНТР+, 2018. С. 3–90.
3. Захарін С. Про академічну доброчесність. *Освіта. Блоги*. URL: <https://osvita.ua/blogs/74989/> (дата звернення: 30.01.2022).
4. Мельник Р. Про академічну доброчесність та безпеки у боротьбі за неї. *Освіта. Вища освіта в Україні*. URL: <https://osvita.ua/vnz/74950/> (дата звернення: 30.01.2022).
5. Положення про академічну доброчесність Університету Григорія Сковороди в Переяславі. URL: <https://drive.google.com/file/d/1C-QWFITG-iKJvmtq65C6ZpRwc9aIRLrt/view> (дата звернення: 03.02.2022).
6. Сопова Д. Академічна доброчесність у системі професійної підготовки майбутнього педагога. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2018. Вип. 3-4(56-57). С. 52–56. URL: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2018.3-4.5256> (дата звернення: 30.01.2022).
7. Тодорова І. С. Компоненти академічної доброчесності студентів та умови її формування. *Витоки педагогічної майстерності* / Полтавський національний університет імені В.Г. Короленка. Полтава, 2019. Вип. 24. С. 199–205.
8. Черненко Г. М. Основи наукових педагогічних досліджень: навчально-методичний посібник. Обухів : ФОП Гуляєва В. М., 2019. 188 с.

References:

1. Batechko N., Durbas A. (2019) Akademichna dobrochesnist v konteksti yevropeiskykh praktyk: dosvid Frantsii [Academic integrity in the context of European practices: the French experience]. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*. Issue. 3 (60). P. 88-94. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2019.3.8894> (data zvernennia: 30.01.2022). [in Ukrainian]

2. Zakon Ukrainy 'Pro osvitu' (2018) [The Law of Ukraine on Education]. *Typovi osvichni prohramy dlia zakladiv zahalnoi serednoi osvity: 1-2 klasy*. Kyiv: EDUCATION CENTRE+, P. 3-90. [in Ukrainian]
3. Zakharin S. Pro akademichnu dobrochesnist [On academic integrity]. *Osvita. Blohy*. URL: <https://osvita.ua/blogs/74989/> (data zvernennia: 30.01.2022). [in Ukrainian]
4. Melnyk R. Pro akademichnu dobrochesnist ta bezpeky u borotbi za nei [On academic integrity and security in the struggle for it]. *Osvita. Vyshcha osvita v Ukraini*. URL: <https://osvita.ua/vnz/74950/> (data zvernennia: 30.01.2022). [in Ukrainian]
5. Polozhennia pro akademichnu dobrochesnist Universytetu Hryhoriia Skovorody v Pereiaslavi [Regulation on academic integrity of Hryhoriia Skovoroda University in Pereiaslav]. URL: https://drive.google.com/file/d/1C-QWFITG-iKJvmaq65C6ZpRwc9aIR-Lrr_/view (data zvernennia: 03.02.2022). [in Ukrainian]
6. Sopova D. (2018) Akademichna dobrochesnist u systemi profesiinoi pidgotovky maibutnoho pedahoha [Academic integrity in the system of future teacher's professional training]. *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka*. Issue. 3-4 (56-57). P. 52-56. <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2018.3-4.5256> (data zvernennia: 30.01.2022). [in Ukrainian]
7. Todorova I.S. (2019) Komponenty akademichnoi dobrochesnosti studentiv ta umovy yii formuvannia [Components of students' academic integrity and conditions for its formation]. *Vytoky pedahohichnoi maisternosti / V.G. Korolenko* Poltava National University. Poltava. Issue. 24. P.199-205. [in Ukrainian]
8. Chernenko G.M. (2019) Osnovy naukovykh pedahohichnykh doslidzhen [Fundamentals of scientific pedagogical research]: navchalno-metodychnyi posibnyk. Obukhov: FLP Gulyaeva V.M., 188 p. [in Ukrainian]

Opanasenko N. I., Chernenko H. M. Academic integrity as one of the requirements for writing research papers by Masters of Primary Education

The article reveals the problem of academic integrity as one of the requirements in writing academic papers by Masters of Elementary Education. The relevance of this issue is proved, which is demonstrated by the proper number of published papers by scholars in different fields of science. The normative documents in relation to academic integrity of the candidates for higher education (Regulations on Academic Integrity) have been analyzed. The main principles of academic integrity have been characterised: rule of law, legality, social justice, scholarship, copyright, credibility of results, professionalism and competence, partnership and mutual assistance, openness and transparency, responsibility.

A definition of 'academic plagiarism' – the partial or complete publication of other researchers' scientific work as the results of one's own research, the reproduction of others' published research and 'self-plagiarism' – the use of personal previously published scientific work is presented. Information about academic dishonesty as a type of violation of academic virtue in academic writing is presented. The concepts of 'academic fabrication', 'academic falsification' and 'cheating' that constitute academic dishonesty are characterised.

The following successive stages of writing a thesis for a Master's degree in elementary education are justified: choice of topic, relevance, subject and object, purpose and objectives; search, study of literature sources and accumulation of scientific information; selection of methods of scientific research; elaboration and analysis of research results; writing of the work and its formatting; plagiarism check; preparation for defence and defence of scientific research.

An oriented originality scale for second (Master's) level qualification papers is presented: high uniqueness – the paper is sent for defence, medium – the paper is allowed for defence with revision, low – the paper requires substantial revision and additional checking, very low – the paper is rejected without further consideration. The study presents the results of plagiarism-tested Master's level qualification papers that demonstrate the compliance of higher education applicants with academic integrity requirements.

Key words: *academic integrity, academic plagiarism, Master of Primary Education, academic papers, principles of integrity, self-plagiarism, copying.*

УДК 378.4

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.85.30>

Піддубцева О. І.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЗАКЛАДАХ АГРАРНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Актуальність дослідження визначається сучасними вимогами щодо якості підготовки майбутніх фахівців агропромислових комплексів та вимогами майбутніх роботодавців до рівня володіння іноземною мовою за професійним спрямуванням. Це дало поштовх до пошуку нових форм організації освітнього процесу в закладах вищої освіти. У сучасних умовах традиційна форма навчання не завжди може задовольнити запити ринку праці, а також потреби здобувачів вищої освіти, які бажають отримувати знання швидко, мобільно та ефективно. У зв'язку із цим наукова спільнота пропонує змішане навчання як альтернативну форму організації освітнього процесу в закладах вищої освіти. Мета статті полягає у визначенні особливостей організації змішаного навчання під час викладання іноземних мов у закладах аграрної вищої освіти. Для вивчення проблемного поля обраної теми були задіяні такі загальні методи наукового пізнання, як аналіз, синтез та узагальнення. Вони дозволили проаналізувати новітні наукові доробки, що присвячені дослідженню поняття "змішане навчання" та виокремленню переваг та проблем застосування різних підходів при плануванні курсу. Результатами дослідження стала характеристика трьох підходів до організації змішаного навчання.